

ДИВІДЕНДИ ДЛЯ ФЕРМЕРА ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

Ельвіра Ткачова,
головний редактор



ПРАВО НА ОТРИМАННЯ ДИВІДЕНДІВ

Журнал «АгроPRO» неодноразово звертався до теми нарахування дивідендів членам фермерського господарства (далі – ФГ). Виходячи з норм Податкового кодексу України (далі – ПКУ), Господарського кодексу України, Закону України від 19.06.2003 р. № 973-IV «Про фермерське господарство», листа ДФС України від 17.07.2018 р. № 33799/6/99-99-15-01-01-15 (надрукований в «АгроPRO», 2019, № 3, с. 12), **доходи членів ФГ можуть мати статус дивідендів, якщо:**

- у ФГ сформовано статутний (складений) капітал;
- у статутному (складеному) капіталі визначено частки кожного члена ФГ;
- у статуті визначено порядок прийняття рішень членами ФГ залежно від їхніх часток;
- у статуті визначено порядок розподілу прибутку між членами ФГ залежно від їхніх часток у складеному капіталі.

Усі ці умови передбачені статутом, розробленим спеціально для читачів журналу «АгроPRO» і запропонованим редакцією у спецвипуску «**Статут фермерського господарства**».

ПДФО ТА ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР

При виконанні вищенаведених умов доходи у вигляді дивідендів обкладаються ПДФО за ставками:

- 9%, якщо ФГ – платник єдиного податку III або IV груп (пп. 167.5.4 ПКУ);
- 5%, якщо ФГ – платник податку на прибуток (пп. 167.5.2 ПКУ).

Оскільки об'єктом оподаткування військовим збором є доходи, які обкладаються ПДФО, то дивіденди обкладаються за ставкою 1,5% (пп. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX ПКУ).

ЄДИНИЙ ВНЕСОК

ФЕРМЕРИ – ПЛАТНИКИ ЄВ

Зі сплатою єдиного внеску (далі – ЄВ) не все так однозначно, як з ПДФО та військовим збором. Тож на цьому платежі зупинимося детальніше.

Члени ФГ є платниками ЄВ (тобто мають самостійно реєструватися у системі загальнообов'язкового соціального страхування), якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах (п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону України від 08.07.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», далі – Закон № 2464).

На інших підставах члени ФГ можуть бути застраховані, якщо вони:

- є підприємцями (є застрахованими особами відповідно до абз. 3 п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464 і сплачують ЄВ залежно від обраної системи оподаткування);
- є найманими працівниками, тобто працюють на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, у роботодавців (оскільки такі особи є застрахованими відповідно до абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464);
- є особами, які проходять строкову військову службу в Збройних Силах України, інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, Службі безпеки України та в органах і підрозділах цивільного захисту (оскільки вони є застрахованими особами відповідно до абз. 7 п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464 і згідно з абз. 2 п. 1 ст. 7 цього Закону, для них ЄВ нараховується на суму грошового забезпечення);
- перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами та в декретній відпустці для догляду за дитиною віком до трьох років (оскільки вони є застрахованими особами на підставі п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464 і згідно з абз. 2 ч. 1 п. 1 ст. 7 Закону № 2464, для них ЄВ нараховується на суму допомоги);
- є особами, на яких поширюється чинність інших підстав, передбачених Законом № 2464.

Отже, члени ФГ зазначених категорій не зобов'язані самостійно реєструватися платниками ЄВ на підставі п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону № 2464.

Крім того, члени ФГ звільняються від сплати за

себе ЄВ, якщо вони (ч. 4 ст. 4 Закону № 2464, лист ДФС від 19.01.2018 р. № 1644/7/99-99-13-02-01-17):

- отримують пенсію за віком, у т. ч. на пільгових умовах (згідно з ч.ч. 2–3 ст. 114 п. 2 розд. XV Закону від 09.07.2003 р. № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», далі – Закон № 1058);
- отримують дострокову пенсію, у т. ч. на пільгових умовах (передбачено п. 5 ч. 1 ст. 115, п. 72 розд. XV Закону № 1058);
- отримують пенсію зі зниженням пенсійного віку, у т. ч. на пільгових умовах (ст. 55 Закону від 28.02.1991 р. № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»);
- досягли пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону № 1058, й отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу (незалежно від виду пенсії);
- є особами з інвалідністю.

Члени ФГ, які повинні самостійно реєструватися в системі загальнообов'язкового соціального страхування, зобов'язані нараховувати ЄВ на суму доходу (прибутку), отриманого ними від діяльності, що підлягає обкладенню ПДФО (абз. 1 п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону № 2464).

Виходячи з вищевикладеного, на доходи членів ФГ, у т. ч. дивіденди, нараховується ЄВ за умови, що вони зареєстровані в системі загальнообов'язкового соціального страхування (платниками ЄВ) відповідно до п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону № 2464. Фермери, які не зареєстровані платниками ЄВ, не нараховують та не сплачують ЄВ на доходи, отримані у господарстві, у т. ч. у вигляді дивідендів.

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ

Обчислення ЄВ регламентується Інструкцією про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженою наказом Мінфіну України від 20.04.2015 р. № 449 (у редакції наказу Мінфіну України від 21.12.2020 р. № 790, далі – Інструкція № 449).

ЄВ має нараховуватися членами ФГ на суму розподіленого доходу (прибутку), що підлягає обкладенню ПДФО, але не більше максимальної величини бази нарахування ЄВ. Водночас сума ЄВ не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску на місяць (п. 2 ч. 7 ст. 7 Закону № 2464, абзац перший пп. 3 п. 2 розділу III Інструкції № 449).

Нагадаємо, що:

- максимальна величина бази нарахування ЄВ дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати (далі – МЗП) і у період з 01.01.2021 р. до 30.11.2021 р. становить 90 000 грн (6 000 грн x 15), а з 01.12.2021 р. – 97 500 грн (6 500 грн x 15);
- мінімальний страховий внесок – це сума ЄВ, що визначається розрахунково як добуток МЗП та розміру внеску (22%). У період з 01.01.2021 р. до 30.11.2021 р. він становить 1 320 грн (6 000 грн x 22%), а з 01.12.2021 р. – 1 430 грн (6 500 грн x 22%).

Членів ФГ цікавить запитання: **як застосовувати максимальну величину бази нарахування ЄВ при нарахуванні дивідендів (а саме – якщо дивіденди нараховані у жовтні у сумі 300 000 грн, ЄВ слід нараховувати тільки на 90 000 грн)?**

Щоб відповісти на це запитання, наведемо наступні норми Інструкції № 449.



Нотатка

Базою нарахування єдиного внеску є розподілений дохід (прибуток), отриманий такими платниками від чистого прибутку фермерського господарства у звітному році, що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб. При визначенні доходу (прибутку), з якого сплачується єдиний внесок, враховуються календарні місяці, в яких отримано такий дохід (прибуток).

Абзац другий пп. 3 п. 2 розділу III Інструкції № 449

обчислення єдиного внеску платниками, зазначеними в пункті 5¹ частини першої статті 4 Закону, у тому числі у разі отримання ними додаткової фінансової підтримки відповідно до статті 13-1 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України»:

обчислення сум єдиного внеску зазначеною категорією платників здійснюється після отримання частки розподіленого доходу (прибутку) від чистого прибутку фермерського господарства у звітному році та за результатами перевірки діяльності таких осіб, що призвела до збільшення або зменшення розміру частки такого розподіленого доходу, який підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб. При визначенні доходу (прибутку), з якого сплачується єдиний внесок, враховуються місяці, протягом яких такий дохід отриманий.

Абзац перший та другий пп. 5 п. 2 розділу IV Інструкції № 449

Звертаємо увагу читачів, що в оновленій редакції Інструкції № 449 йдеться про частку розподіленого доходу (прибутку) від чистого прибутку ФГ. Ураховуючи наведене в пп. 14.1.49 ПКУ визначення дивідендів, вони у складі інших доходів, отриманих членом ФГ від проведення господарської діяльності господарства, обкладаються ЄВ. При цьому базою нарахування ЄВ є дохід, отриманий членом ФГ у звітному році. При визначенні такого доходу враховуються календарні місяці, в яких такий дохід було отримано.

Нагадаємо, що звітними періодами є календарні місяці, які формуються та відображаються у річній звітності, що подається до 01 травня року за результатами фінансового року (п. 5 Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженого наказом Мінфіну України від 14.04.2015 р. № 435 (у редакції наказу Мінфіну України від 15.05.2018 р. № 511).

Таким чином, базою нарахування ЄВ є річний дохід, отриманий членом ФГ. Тому при заповненні Звіту про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску

для розрахунку ЄВ необхідно визначити річну суму доходу фермера. Виходячи з неї, розрахувати місячний дохід. Такий розрахований місячний дохід слід порівняти з максимальною величиною. Якщо він буде більшим, то ЄВ нараховується виходячи з максимальної величини. В інших випадках ЄВ нараховується на фактичний дохід. Розрахунки ЄВ наведені у додатках № 6, 7, 8, 9 до листа ДФС України від 12.04.2019 р. № 12340/7/99-99-13-02-01-17.

При сплаті ЄВ за квартал вважаємо, що фактичні доходи, отримані за місяць, потрібно порівнювати з максимальною величиною і якщо вони перевищуватимуть її, то ЄВ слід обчислювати виходячи з максимальної величини. А вже за наслідками року доплатити ЄВ у вищенаведеному порядку.

Наприклад, член ФГ згідно з рішенням загальних зборів у 2021 році щомісяця отримує 7 000 грн. У листопаді нерозподілений прибуток було направлено на виплату дивідендів, в результаті чого фермер отримав 300 000 грн дивідендів. Річна сума доходу становитиме 384 000 грн (7 000 грн x 12 + 300 000 грн), а місячна – 32 000 грн (384 000 грн : 12). Вона менша ніж максимальна величина, тому річна сума ЄВ дорівнюватиме 84 480 грн. І сплатити цю суму фермер має за власний кошт.



ВИСНОВОК

Фермер – платник ЄВ повинен сплачувати внесок у розмірі 22% від суми отриманого доходу. Підприємці – платники єдиного податку сплачують ЄВ у розмірі мінімального страхового платежу. За найменших працівників ЄВ сплачує роботодавець.

Тож аби скоротити витрати на сплату ЄВ, члену ФГ доцільно увійти до категорії фермерів, які не повинні самостійно реєструватися у системі загальнообов'язкового соціального страхування. А саме – зареєструватися підприємцем або укласти трудовий договір з іншим сільгоспідприємством (якщо вони не є пенсіонерами та особами з інвалідністю). При прийнятті рішення про реєстрацію підприємцем доцільно обрати II групу. Перебування у цій групі дозволяє співпрацювати з юридичними особами – платниками єдиного податку.



ЖУРНАЛ "АГРОПРО"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 97905

Передплата на 2022 рік здійснюється:

- в усіх відділеннях Укрпошти;
- на сайті видання www.agropro.club;
- відділом передплати «АгроPRO».

Контактні телефони відділу передплати:

(097) 894-25-20, (067) 878-51-32,
(095) 142-66-89



ПРИЄДНУЙТЕСЯ ДО КЛУБУ УСПІШНИХ АГРАРІЇВ!